

POHOD

jugoslovenskih nacionalistov

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Masarykova 14/II. Račun pri Poštni hran. 16.160. Rokopisov ne vračamo. Telefon 22-07.

Leto VI.

Ljubljana, dne 1. januarja 1937.

Št. 1.

Napačni računi

Kot smo izvedeli iz novoletnega govora našega notranjega ministra, vladata v Jugoslaviji red in mir. Mogoče vlada tudi sreča in zadovoljstvo, mogoče celo veselje. Zadovoljstvo nad dalekosežnimi personalnimi spremembami in veselje nad popravljenimi krivicami. Ako pa vlada tudi sreča, to je drugo vprašanje, kajti srečo morejo okusiti le ljudje, ki nimajo slabe vesti in zavesti o storjeni krivici: ljudje, ki so, če so že slabo delali, pa vsaj dobro hoteli.

Ali sreča kot visoka etična dobrina je postranskega pomena, je balast pri današnjem pojmovanju politične morale, ki se izraža v neklih makiavelističnih dejanjih. Sreča je v sklopu vsakdanjih skrbi političnega človeka ovira, ki mu ne da vzleta v popolen razmah do skrajnega uveljavljanja njegove osebne volje. Pa vendar so v taboru, nenaklonjenemu jugoslovenskemu nacionalizmu, vsaj malo srečni. Ne vsled lastnega napredka, ki je najbolj otipljiv v njihovih združnih ustanovah, marveč zaradi same misli, da so tisti, ki se štejejo med pripadnike jugoslovenske ideologije napravili med sabo poslednji obračun. Kajti: — tako je njihovo splošno mnenje — Jugosloveni si ne bodo nikoli edini vsled osebnih in taktičnih nesporazumov, predvsem pa zbog vprašanja svojih voditeljev.

Ni še umestno razpravljati o tem, kdo je najbolj upravičen, da se smatra za nekega voditelja Jugoslovenov v Dravski banovini. Za taka razmotrivanja, ki so še vedno vodila do cepljenja jugoslovenskih sil, je bilo v preteklosti potrošeno vse preveč črnila. Žal so zabredle tu in tam v čisto principijelna taktična razhajanja tudi osebne note, ki so izdatno kvarile možnost lepe harmonije v jugoslovenskih vrstah. Ne bi pa bilo pravično trditi, da so bili javni razgovori, kolikor se niso vodili na način, ki res ni odgovorjal, nepotrebni. Celo zelo potrebni in koristni so bili, le žal, dvanajst ur prekasno. Kajti: »Morar, ko je najvišji dan, izmeri daljo in nebeško stran.«

Vrenje v jugoslovenskih vrstah je kljub temu, da še ni končano, že sedaj dalo značilne sadove. Tisto najslabše, kar je vedno kalilo nujno potrebno sožitje med Jugosloveni v Dravski banovini, se je že izločilo, je že izpadlo v patoko med samoslovenstvo in upajmo, da bo v tej sredini tudi ostalo. Ni dvoma, da proces še ni končan. Še bodo prihajala na dan tudi osebna vprašanja in nervoza bo tu in tam ponovno skalila možnost skupnega dela vseh Jugoslovenov. Toda ni dvoma, da bo prišlo s slabimi izkušnjami tudi iztreenjenje in spoznanje, da je le v slogi dana možnost napredka in pohoda v zmago. Ali ta sloga ne sme temeljiti na izključni volji posameznikov, še manj sme biti od njih odvisna. To je danes zahteva vseh nacionalistov, ki so prepuščeni v najtežjih trenutkih svojim silam.

Še je čas, da se vrne našemu jugoslovenskemu človeku ne le v mestu, ampak predvsem na deželi tista zavest, ki ga najbolj podpira v vsem njegovem utrudljivem delu — zavest skupnosti. Ni še prekasno, da se tudi onim, ki so že obupali in izgubili nado, vrne veselje do sodelovanja, ki je tako potrebno in dragoceno. Potrebna je za to le trdna volja in obzir do tistih zadnjih, malih ljudi, ki so s tem, da so vselej vztrajali na svoji poti, vedno le izgubljali. Potreben pa je tudi trezen pogled vase, v razpredelnico lastnih uspehov in neuspehov in potem možata presoja.

Kajti danes, ko se polagoma že vrši izmenjava generacij, je bolj kot kdaj potrebno, da najde mladi rod v svojih prednikih le svetle in ponosne vzore. Zato smo trdno prepričani, da so računi tistih, ki že sedaj opirajo svoje poskuse za bodočnost na nesoglasja v vrstah jugoslovenskih ljudi, napačni, ker oni operirajo v teh računih z neznanjo, ki ji prisojajo veliko vrednost in ji pravijo nesloga. Ta neznanja je pa za nas, ki smo prepričani o vesti odgovornih, znana količina z vrednostjo enako ničli. B. S.

Novoletne misli

Devetnajstič praznujemo Slovenci svoje Novo leto kot državljani lastne nacionalne države, devetnajstič smo preživeli tajinstvene božične dni kot del državnega naroda z vsemi pravicami, pa tudi z vsemi dolžnostmi, ki jih ima in mora imeti vsak državni narod napram svoji lastni državi kot inkarnaciji svojih lastnih težnj in stremeljenj, kot višku izživljanja svojih lastnih sil in sposobnosti. Šele devetnajstič ali že devetnajstič?!

Ko gledamo danes nazaj na prošlih osemnajst pod varnim krovom kraljevine Jugoslavije praznovanih Novih let in primerjamo razpoloženje, v katerem smo preživljali prejšnje, z razpoloženjem, ki nas preveva letos, bi morali postati žalostni in se zamisliti sami v sebo, pa ugotoviti, da je padalo razpoloženje od Novega leta do Novega leta in je padlo v tem stalnem padanju od vrhuna v novoletnih dneh 1918 do današnje, tako vznemirjujoče nizke točke. Tako vznemirjujoče, da se človek vpraša, ali je nadaljno padanje sploh še mogoče in kaj bo moralo priti, če se bo to padanje nadaljevalo tudi še do Novega leta 1938.

Ali so prazniki, ki jih praznujemo to leto, še jugoslovenski? Za nas, jugoslovenske nacionaliste, pa naj bomo potem Slovenci, Hrvati ali Srbi, je to Novo leto in bodo vsa bodoča jugoslovenska, ker si drugačnih predstavljati ne moremo, ker drugačnih nočemo niti doživeti, ker bi jih ne mogli preživeti. Ali pa velja to tudi za široke plasti našega, jugoslovenskega naroda, ki se vije v krčih svoje najtežje gospodarske in socialne krize, zastrupljen od strašnih strupov lujskanja in demagogije, ki mu jih vbrizgajo njegovi samozvani zdravniki-voditelji samo zato, da bi ta dobri, toda tako lahkoverni narod ne prišel do spoznanja in se ne bi zavedel, da predstavlja on s svojimi življenjskimi interesi le krinko, za katero se skrivajo osebne in najbolj umazane politične in gospodarske ambicije in špekulacije.

Mir ljudem na zemlji! Tako so peli polnočni zvonovi, tako je odmevalo v božični noči po vseh božjih hramih, tako so se poždravljali medsebojno iskreno in prijateljsko vsi oni, ki so dobre volje. Besede so izzvenele, božični dnevi so minili, pa je zopet vse kot je bilo! Mir je izginil proti nebeskim višavam ter napravil med nami, Jugosloveni, prostor nemiru, neslogi, medsebojnemu pobijanju in sovraštvu, ki nam je očitno že prešlo v meso in kri. Ne po krivdi naroda, pač pa po krivdi onih, ki vodijo in predstavljajo ta narod in ga zavajajo v medsebojne borbe, mesto da bi ga navajali k slogi in medsebojni ljubezni ter mu dopovedovali, da si bo mogel le kot enota izvojevati svojim sposobnostim odgovarjajoče mesto pod božjim solncem, da si more le kot nerazdeljena in nedeljiva celota priboriti človeka vreden obstoj za sebe in svoje potomce in po krivdi teh smo ozir. bomo praznovali letos mesto skupnega jugoslovenskega božiča posebne slovenske, hrvatske in srbske božiče in smo še v teh svetih dneh Kristusovega rojstva in njegove vse objemajoče ljubezni povdarjali to, kar nas loči. Kako dolgo naj se še vrši ta strašna igra, kako dolgo se bo še nadaljevalo to samomorilsko početje malih otrok, ki se igrajo s slovenskimi, hrvatskimi in srbskimi vžigalicami, dokler ne zapalijo svojega jugoslovenskega krova. Če se zruši ta, bodo pokopani pod njim vsi trije otroci z vsemi svojimi tradicijami in osobinami, z vso svojo slavno preteklostjo in z vsemi svojimi silnimi pogledi v bodočnost.

Obkroženi od sovražnikov in živeči sredi plamenov svetovnega nemira in svetovnih dogodkov si dovoljujemo igrati otroški vrtec, v katerem se predava le še o predmetu, ali smo vsak zase narod ali pa smo deli enotnega, jugoslovenskega naroda, otroški vrtec, v katerem se ubija otrokom v glave nauk, da je bolj živeti ločeno kot skupno, da je bolj srbovati, Hrvatiti in slovenčiti pred vsem svetom kot pa ostati to, kar smo ter predstaviti svetu res krepko jugoslovensko enoto. Izpod Triglava izvira Sava, gre preko lepe naše slovenske pokrajine, preide na hrvatska polja ter se utopi slednjič v mogočni Donavi. Isto velja za Dravo, isto velja za pritoke teh dveh rek, ki prenehajo biti Kolpa, Una, Vrbas, Bosna, Drina in Kolubara, postanejo Sava, z njo vred pa Donava pod zidovi naše prestolnice. Pa kljub temu še vedno teče in bo tekla

Sava, tečejo in bodo tekle druge naše reke, nobena izmed njih še ni in ne bo usahnila, čeprav se utaplja dan za dnem in noč za nočjo v valovih mogočne Donave in zgublja s tem trenutkom svojo samostojnost in svoje ime. Samostojno in vsaka zase si krčijo svojo pot in razlivajo svoje vodovje na svojih področjih. Kot tisočletja prej, bodo še nadaljna tisočletja obstojale te naše reke vsaka zase, kot doslej, bodo tudi v bodoče vršile poleg tega svojega pokrajinskega posla drugi, glavni posel: dovajale bodo svoje vode v strugo mogočne Donave, pod njenim imenom bodo nastopale kot ogromna in impozantna enota od Beograda dalje in predstavljale kot nedeljiva celota največji naš veletok, jugoslovensko Donavo. Ali ne leži v tem vzor pravega jugoslovenstva, onega jugoslovenstva, kot so si ga zamišljali najboljši Srbi, Hrvati in Slovenci že pred stoletji, jugoslovenstva, ki je živelo v sreih sto- in stotisočev junakov, padlih v borbah za našo svobodo in naše ujedinjenje, jugoslovenstva, ki je privedlo naše vojne dobrovoljce v vrste srbske armade, jugoslovenstva, kot ga je čutil in izražal Kralj Mučenik in mu dal zunanega izraza v manifestu od 6. januarja 1929 in v ustavi od 3. septembra 1931, predvsem pa v preimenovanju naše države in poklonitvi jugoslovenskih zastav našim polkom, jugoslovenstva, kot smo si ga zamišljali vedno in si ga zamišljamo tudi danes mi, nepolitični jugoslovenski nacionalisti.

Slovenci, Srbi in Hrvatje smo deli enotnega jugoslovenskega naroda, smo dotoki, po katerih naj se doteka vse, kar morejo Slovenci, Srbi in Hrvatje dati najboljšega, v skupno jugoslovensko telo, ki bo tem jače, čim obilnejši in zdravjejši bodo ti dotoki, pa bi moralo poginuti, če bi prenehal le eden izmed njih. Inkarnacija vsega najboljšega, kar premoremo Slovenci, Srbi in Hrvatje, uresničenje vseh najvišjih idealov nas treh, to je Jugoslavija, kaj drugega niti biti ne more. Če pa je to, potem so ji potrebni vsi trije dotoki in ni nikogar, ki bi se drznil le pomisliti na to, da bi zajezil enega izmed njih in ga usmeril drugam. Samostojni na svojem teritorialnem področju služijo in morajo služiti vendarle samo zbiranju najboljših sil in dovajajo te sile telesu Jugoslavije in jugoslovenskega naroda.

Prav gotovo še ni bilo resnega, svoje ideje in jugoslovenskega bistva zavedajočega se Jugoslovena, ki bi bil kdaj samo pomislil na

možnost ukinjenja enega izmed teh treh dotokov, ker je pač nemogoče razširiti Donavo do Triglava in izbrisati Savo iz njene struge. In v tem tiči unitarizem resničnih jugoslovenskih nacionalistov, v tem vidimo mi, jugoslovenski nacionalisti, integralno jugoslovenstvo. To je jugoslovenstvo, ki ne uničuje in ne zatira niti najmanjšega svojega sestavnega dela, marveč čuva vsakega izmed njih, da se razvija in krepi, ker postane le s tem sposoben, da se vzdržuje sam in oddaja jugoslovenski skupnosti to, kar mora dobiti ona od vsakega svojega sestavnega dela, če naj sploh obstoja.

Ali so potem ti deli samostojni narodi ali pa le sestavine enotnega jugoslovenskega naroda? Kaj nas to briga! Naj se menijo o tem učeni gospodje za zelenimi mizami, ker smo prepričani, da se ne bodo zmenili nikdar, oziroma se bodo menili tako dolgo, da bo jugoslovenska aktualnost že davno prerasla njih modre glave in one, ki jim zadajajo toliko brig s tako bedastimi vprašanji. Nam, nacionalistom, je to vprašanje postranskega pomena, gre nam samo za pravo jugoslovenstvo, ki ne negira Slovencev, marveč jih vzdržuje ter jim zagotavlja edino možnost nadaljnega samostojnega izživljanja. Vsled tega tudi mirno lahko napišemo, da so med nami, slovenskimi jugoslovenskimi nacionalisti, vsi res dobri in zavedni Slovenci in da so v naših vrstah zlasti vsi oni Slovenci, ki so že pred vojno in tekom vojne s trpljenjem in žrtvami dokazali, da so dobri in samozavestni Slovenci.

Naj bi se torej vsaj v letu 1938. uresničila božična poslanica: Mir ljudem na zemlji. Uresničila naj bi se med nami, da bi se enkrat prav vsi zavedali, da je jugoslovenstvo edina možnost samostojnega izživljanja srbstva, hrvatstva in slovenstva, da jugoslovenstvo te tri svoje življenjske sestavne dele nujno potrebuje, kajti le iz njih črpa svoje lastne življenjske sokove. In da bi se zavedali tega v prvi vrsti oni, ki stoje na čelu Srbov, Slovencev in Hrvatov, kajti tudi oni bodo poginili in utonili v tujem morju, če jih ne bo več čuvala jugoslovenska vojska na jugoslovenskih mejah.

Krepiti to jugoslovensko vojsko, dovajati ji ponosne Srbe, Hrvate in Slovence v njene jugoslovenske vrste, da se bodo borili v obrambi jugoslovenskih mej ramo ob ramo pod skupno jugoslovensko zastavo in skupnim jugoslovenskim poveljstvom, pa naj gre potem za ta ali drugi košček naše zemlje, to mora biti v teh težkih časih prva naša dolžnost. Čim bolj je jo bomo izvrševali, tem bolj bomo koristili slovenstvu, srbstvu in hrvatstvu. I. C.

Naročnikom in čitateljem

sporočamo, da bo odslej izhajal »POHOD« redno tedensko. Ljubljanski naročniki ga bodo prejeli ob petkih, izven ljubljanski ob sobotah. Današnji številki je priložena položnica. Poslužite se je.

Uredništvo in uprava

Likvidacija Fenixa

Prejeli smo in priobčujemo:
Gospod urednik!

Likvidacija Fenixa, zavarovalne družbe s sedežem na Dunaju, je izvršena na ta način, da je ustanovljeno domače zavarovalno podjetje Fenix, pri katerem imajo vsi dosedanj zavarovanci bivše družbe Fenixa svoje interese osigurane, seveda v znatno manjši meri, kakor so jih oni predvidevali na podlagi svojih prispevkov in sklenjene pogodbe. V zgubo je šlo ogromno premoženje v škodo zasebnikov — naših državljanov, in s tem tudi v škodo našega narodnega gospodarstva.

Nimam namena tožiti nad izgubo, ki sem jo sam utrpel pri tej likvidaciji, vendar mislim, da je potrebno ne le radi tega slučaja, temveč predvsem radi tega, da se prepreči ponovitev takih slučajev in novih občutnih ran našemu narodnemu gospodarstvu in našemu človeku, da povem odkrito nekaj svojih misli k tej likvidaciji, oziroma k temu slučaju. Zadovoljen bom, če bodo te misli pripomogle k preprečitvi podobnih dogodkov v bodoče in ako bom s temi svojimi mislimi očuval vsaj enega našega človeka pred izgubo in težkimi razočaranji, ki sem jih doživel sam.

Likvidacija Fenixa se je izvršila na tej osnovi, da nosijo naši zavarovanci, naša država in naše domače zavarovalnice, Nočem se spuščati v kritiko načina te likvidacije, ker mi niso znane okoliščine, v katerih se je izvršila. Vendar sem prepričan, da se pri tej likvidaciji niso vpoštevale gotove okoliščine, ki bi se morale po mojem in prepričanju vseh mojih sotrpinov upoštevati.

Zavarovalna družba Fenix je pričela s svojim delovanjem na našem teritoriju v novih razmerah po prevratu na način, ki je moral vzbuditi pri nas vseh gotovo zaupanje. Dasi je bila to tuja družba, vendar je pokazala neko ozko povezanost z našimi ljudmi, ker je pritegnila v svoje vodstvo oziroma v svoj upravni svet, ki je odločal o usodi, delovanju, uspehih in neuspehih te družbe tudi naše ljudi. Le na ta način je uspelo zavarovalni družbi Fenix s sedežem na Dunaju, da si je pridobila zaupanje nas zavarovancev. Mi jugoslovanski državljanji smo gledali v zavarovalni družbi Fenix sicer tuje, vendar pa pod popolnim vplivom našega domačega elementa stoječe podjetje, ker smo videli v upravnem svetu na Dunaju te družbe vplivne naše odličnike, o katerih neoporečnosti nihče izmed nas ni mogel imeti dvoma. Zavarovalna družba Fenix s temi našimi ljudmi na čelu je morala tu pri nas v vsakem našem človeku vbrzditi toliko sigurnost in občutka varnosti, da smo brez predsodkov vlagali svoj denar v to podjetje.

Prišlo je drugače. Izkazalo se je, da je bila zavarovalna družba Fenix predvsem tuje podjetje, osnovano s tujim kapitalom, ki je znalo sicer naš denar temeljito izrabljati, pa teh vlog našega človeka ni hotelo niti najmanj zaščititi. Ta tuja družba, ta tuj kapital je v trenutku nevarnosti zaščitil pač svoje ljudi in svoj domači kapital, prepustil pa je vse inozemske zavarovance njihovi usodi. Danes mi je razumljivo, da kaj drugega ni bilo pričakovati, ker tuj kapital ostane tuj kapital in od njega ne smemo in ne moremo pričako-

vati, da bi ščitil naše narodne interese, oziroma interese našega človeka. Kakor pa mi je jasno to, tako mi je tudi jasno dejstvo, da bi morali v tem slučaju nositi vse posledice predvsem oni naši odličniki, one naše gospodarske in družabne veličine, ki pohajajo po naših cestah v visoko zapetih kočuljih, pa so bili do zadnjega trenutku v upravnem svetu zavarovalne družbe Fenix na Dunaju ter uživali iz tega svojstva vse ugodnosti upravnih svetnikov samo radi tega, da so s tem svojim udejstvom v tujem podjetju zaslepili nas jugoslovenske zavarovance, da smo pristopili v družbo in se pustili zavarovati pri tuji zavarovalnici.

Iz vsega postopanja likvidacije zavarovalne družbe Fenix pa nisem videl, da bi se tem gospodom naprtila ona odgovornost, ki jo dejansko nosijo in iz te odgovornosti izvajale pri likvidaciji Fenixa tudi posledice, ki bi jih brezpogojno morali nositi predvsem oni. Gospod urednik, preprost sem človek in mogoče ne razumem visoke politike, vendar pa tudi ogromna večina onih zavarovancev Fenixove družbe, ki so ob njeni likvidaciji izgubili 50 % po pogodbi zajamčene vsote in velik del vložene denarja, ne razume, da šetajo nemoteno po Ljubljani in tudi po naši lepi državi ljudje, ki so s svojo navzočnostjo v dunajskem upravnem svetu Fenixove družbe mamili naše ljudi k pristopu v krog zavarovalne družbe Fenix s sedežem na Dunaju, ki pa ob likvidaciji te družbe očitno niso utrpeli niti najmanjše izgube razen, če upoštevam izgubo dohodkov upravnih svetnikov, ki jim je v bodoče hrisana.

Ti gospodje so si na ta in sličen način ustvarili tekom dvajsetih let naše svobode lepe denarce in vsak izmed njih je v posesti lepega premoženja in udobne vile. Mislim, da bi bilo vseskozi pravično, ako bi se od njih danes ob

Naš pokret

SREDIŠNJI ODBOR NARODNE ODBRANE
V BEOGRADU JE POTRDIL NOVO IZVOD-
LJENE UPRAVE

Krajevni odbor NO LJUBLJANA-
SENTPETER-MOSTE:

Upravni odbor: Preds.: Lipnik Jan-
ko, dimnikerski mojster; podpreds.: Zagar
Joco, špediter; tajnik: Leleja Zdravko, za-
sebnik nameščeneec; blagajnik: Zupančič Leo-
pold, gostilničar; odborniki: Kralj Alojz, zva-
ničnik drž. železnice; Stare Luka, železničar;
Solar Herman, magistratni uradnik. — Nad-
zorni odbor: Preds.: Perme Davorin,
preglednik fin. kontrole; pregl.: Pipan Anton,
železniški uradnik v pok.; delov.: Supan Her-
man, sluga.

Krajevni odbor NO LJUBLJANA-SISKA:

Upravni odbor: Preds.: Prinčič Vla-
dimir, uradnik gl. kontrole; podpreds.: Blaž
Franc, univ. uradnik; tajnik: Korbar Avgust,
šolski upravitelj v pok.; blag: Dežela Viktor,
železniški uradnik; odborniki: Komac An-
ton, železniški uradnik, Miklavčič Ferdo, že-
lezniški uslužbenec. — Nadzorni od-
bor: Člana: Kopal Josip, strokovni učitelj
in Ogrin Rudolf, mehanik drž. železnice.

Pomanjkljiva kronika

„Gottscheer“ koledarja

Kot vestni nacionalisti kočevskega sreza naredimo vsako leto nekako bilanco o našem nacionalnem bitu ali nebitu. Kolikor so naši zapiski nepopolni ali pomanjkljivi, si pomoremo s kroniko kočevskega koledarja. Pri tej priliki ugotavljamo, da koprivniški kronist ni v stanu opravljati svoje službe; ni objektivni, je pač pristranski. Prezrl, odnosno izpustil je vsestransko važne in zanimive dogodivščine, vredne zabeležbe, vsled česar izpopolnjujemo to pomanjkljivo, seveda vedno le v mejah resnice.

Pozabljenju naj se otme en in pol dnevni proces pred sreskim sodiščem v Kočevju, katerega je naperil g. župnik Schauer proti dvema jugoslovenskima nacionalistoma svoje fare. Pri razpravi je pogorel z vsemi svojimi mnogoštevilnimi pričami, tako tudi pred prizivnim sodiščem. Sodišče je bilo mnenja, da je dovoljeno kritizirati pijanost človeka.

Istotako se hoče izročiti pozabljenju, da g. župnik Schauer v svoji ginjenosti ni bil v stanu dokončati začete večerne molitve vsled dvomljive utrujenosti, radi česar so se po-
šteni farani javno zgražali. Vsa epizoda je bila javljena kroniki škofijskega ordinarijata v Ljubljani.

Omenjeno bodi tudi, kako je isti g. župnik opešal sredi ceste, ko se je vračal od žegnanske maše pri Sv. Križu nad Gradecom proti Koprivniku in v kako bornem stanju so ga našli njegovi zaskrbljeni farani.

Poznani kronist je tudi pozabil navesti (najbrž namenoma), da g. ex-župan Rožič Jože ni bil odstavljen zato, da bi naredil pro-

stor »einem gewissen Lušin«, pač pa zato, ker ni zmogel niti kratkega stavka v državnem službenem jeziku, čeprav je njegovo očetovo ime neizpodbitno slovenskega izvora, njegova mati se je pisala Khun. Kronist, kateri je poznan kot neprijatelj resnice, potvarja resnico, ker ne omenja, da je izstavljal ta ex-župan Roschitsch tujim državljanom listine naših oblasti, s katerimi jim je pripomogel do pridobitve potnih listov. Tudi ne omenja, da se je pod županovanjem tega župana na veliko delalo proti odlokom in odredbam nadzornih oblasti. Kronist tudi ne omenja, da je moral plačati odstavljeni župan Rožič precej čedno vsotico namesto odstavljenega blagajnika krajevnega šolskega odbora v Koprivniku.

Kronike vredno je tudi, da je bila šola v Ovrčaku ukinjena na vlogo nekega zelo uglednega domačina, kateri je računal, da bo vpostavljal v Koprivniku z otroci te šole manjšinski razred! Jok brate!

Kronistu kočevskega koledarja tudi ni znano, kako so priveski ex-župana g. Roschitscha, hvalili njegovo ženo, takratno mater županjo, kako je dobrega sreča za reveže ter koliko je žrtvovala za neko ubogo, katera je kmalu nato umrla. Vse tisto je pa dobila ta občinska reva le na zahtevo in uvidevnost takratnega predsednika pomožnega odbora in poznejšega predsednika občine g. Lušina.

likvidaciji zavarovalne družbe Fenix zahtevalo vsaj povračilo tistih vsot, ki so jih prejeli od te družbe za svojo važno funkcijo, ki so jo vršili med našim narodom s tem, da so krili s svojim plaščem tuj kapital in vse iz njega izviraajoče opasnosti za našega človeka.

Naj se omejim samo na Slovenijo. Kolikor mi je znano, sta bila v upravnem svetu zavarovalne družbe Fenix s sedežem na Dunaju gg. Windischer in ravnatelj podružnice Fenixa Žolger. V interesu stvari bi bilo, da se nam zavarovancem Fenixa pojasni, koliko sta oba gospoda upravna svetnika zavarovalne družbe Fenix s sedežem na Dunaju prispevala v korist zavarovancev ob likvidaciji te zavarovalne družbe.

Ne štejte mi v zlo, g. urednik, ako Vas mučim s temi razmotirvanji. Da pa Vam bo stvar popolnoma razumljiva, mi dovolite na kratko še sledeče posebno pojasnilo. Pred 15 leti sem se zavaroval pri tej družbi za slučaj smrti. Bil sem takrat zdrav in niti mislil nisem, da mi bo tako zavarovanje kmalu tudi potrebno. S tem, da sem se zavaroval za slučaj

Hrvat o hrvatskem vprašanju

Pod naslovom »Politika Stjepana Radića i Hrvatsko pitanje« objavlja »Tribuna« od dne 31. decembra 1936 članek, signiran z Dr. KIG., ki ga radi njegove izredne aktualnosti prinašamo doslovno.

»Takozvano hrvatsko vprašanje se vleče v poslednjih letih po stolpcih naših listov kot neka trakulja, ko pa govore gotovi politiki na zborovanjih o tem vprašanju, imajo zavezana usta. Še več, obstoje gotovi krogi, ki si grade na obstoj tega vprašanja že skozi leta svoje politične karijere, smatrajo sebe kot izvedenca za to vprašanje in kako se more rešiti to vprašanje samo po njihovem »receptu«.

Dočim se neukemu narodu s silo ubija prepričanje, da to vprašanje obstoja, se še do danes ni našel nihče, ki bi objavil točno definicijo tega vprašanja in način, po katerem naj bi se to žalostno vprašanje končno rešilo. Mi, ki na vsebino tega »vprašanja« ne gledamo z nekega političnega, še manj pa z etničnega stališča, stojimo ob strani in poslušamo prazne fraze gospodov »izvedencev«, katerim stoji na čelu stari preživeli mentor Obzor.

Do ujedinjenja vseh jugoslovenskih krajev v eno državo, je prišlo v l. 1918. na podlagi soglasnih sklepov narodnih predstavništva v vseh naših centrih (Zagreb, Novi Sad, Sarajevo, Beograd, Podgorica) ustava skupne države, pa je stala na stališču enakopravnosti vseh jugoslovenskih državljanov. Ta z ustavo zajamčena enakopravnost je nudila vsem Jugoslovenom možnost, da zavzamejo v skupni državi svoja mesta in sicer po svojih sposobnostih in po svojem znanju, kot se to dogaja v naravi in vsaki človeški skupnosti.

Mi jugoslovenski unitaristi smo smatrali, da bodo tudi pripadniki hrvatskega plemena v večji meri sodelovali pri izgraditvi skupne države, vendar se te naše nade niso izpolnile. Nočemo preiskovati, zakaj se to ni zgodilo, izgleda pa, da tvorijo razlogi tega nezadostnega sodelovanja Hrvatov v narodnem delovanju prav za prav temelj, na katerem počiva danes hrvatsko vprašanje.

Kratko po ujedinjenju se pojavljata na jugoslovenski politični pozornici pok. Stjepan Radić in Vidovdanska ustava.

Stjepan Radić kot predstavnik velike večine hrvatske kmečke (ne tudi mestne) mase je bil nasprotnik Vidovdanske ustave, pa se je v svojem razvoju končno pomiril s to centralistično ustavo in je sodeloval v vladi v času, ko je bila ta ustava v veljavi. In za čudo, hrvatske kmečke mase radi tega niso odtgnile svojega zaupanja svojem voditelju Stjepanu Radiću, marveč so nasprotno odobrile njegovo postopanje. S tem svojim postopanjem je dokazal Stjepan Radić, da Hrvatje niso nasprotniki te države ter je sočasno izbrisal iz našega političnega slovarja frazo o hrvatskem vprašanju. V sled tega je bilo z vstopom Stjepana Radića v vladu končoveljavno rešeno tudi vprašanje sodelovanja Hrvatov pri državnih poslih.

Da je bilo v resnici tako, sledi najbolje iz postopanja Stjepana Radića po njegovem izstopu iz vlade. On se ni vrnil na svoje prejšnje stališče, marveč je nasprotno izključujoč posedeval skupščine in političnih partij zahteval, da rešita Kralj in Narod skupno naše notranje politične probleme. Na veliko žalost vseh nas in na nesrečo Jugoslavije pade v ta čas tragična smrt Stjepana Radića. Tragična je našega naroda, ki ga spremlja že skozi stoletja, ravno v tem, da mu umirajo v najbolj kritičnih trenutkih največji možje.

Kot smo izjavili že prej, je Stjepan Radić končoveljavno rešil hrvatsko vprašanje in vprašanje sodelovanja Hrvatov pri delu za izgraditev naše narodne skupnosti. Radi tega današnje hrvatsko vprašanje ni ono, ki je obstojalo za življenja Stjepana Radića in tudi ni njegovo nadaljevanje. To je neko popolnoma novo vprašanje, šele nedavno izkonstruirano od gotovih elementov od zunaj in spo-

smrti, sem seveda mislil predvsem le na svojo družino. Nesreča pa je hotela, da sem pred dobrim letom zlolel. Jetika me davi in sega s svojimi koščenimi prsti po mojem življenju. Ne vem, koliko časa mi je še usojenega. Vem pa, da mi bo ves ta čas zagrenjen z mislijo, da sem prvič v svojem življenju odstopil od svojega načela ter zaupal več tujini kot domovini. Istočasno pa lahko mirno po svoji vesti izpovem, da mi tega prepričanja sam tuj kapital nikdar ne bi mogel zlomiti, če bi ne imel med našimi ljudmi, med našimi odličniki zastopnikov, o katerih neoporečnosti nisem upal niti iz daleka podvomiti.

Priznavam, da je v tem mojem članku mogoče preveč zagrenjenosti in osebne občutljivosti. Kljub temu pa sem prepričan, da je v njem tudi dovolj misli, ki so v interesu naše spoštosti.

Zahvaljujem se Vam za priobčitev teh vrstic, ki Vam bodo gotovo prinesle mnogo več neprijetnosti kot prijetnosti, kar pa, kot sem doslej mogel zasledovati Vaše delo, pri Vas nima odločilnega pomena.

Z odličnim spoštovanjem I. R.

traj, ki imajo pač interes na tem, da to vprašanje obstoja.

Nekateri pravijo, da obstoji to vprašanje v hegemoniji Srbov nad Hrvati, ker so baje Srbi zavzeli vse višje položaje in Hrvatim ni preostalo ničesar. Mi pa se vprašamo, kdo je branil g. dr. Mačku v letu 1935. sestaviti vladu? Nihče! ker bi bil to lahko storil. Zakaj ni potem privedel Hrvatov na oblast v Beogradu in zavladal s podporo enega kupčka nesreče, ki se naziva Srbijska udružena opozicija, ne nad eno ali dvema banovirama, marveč nad vso Jugoslavijo, to največjo Veliko Hrvatsko in stoječ na oblasti pokazal, kaj zna in razume? Evo, tu se vidi spretnost in sposobnost politika. Politik mora v pravnem trenutku spoznati, da je prišel njegov čas in izkoristiti ta trenutek. G. dr. Maček pa je zamudil ta trenutek in v tem obstoja vsa neplodnost njegovih političnih korakov.

Kot smo omenili, je Stjepan Radić že prej rešil hrvatsko vprašanje, današnje hrvatsko vprašanje pa je neko popolnoma novo vprašanje. Dolžni smo, da iznesemo tudi razloge za to svojo trditve.

Stjepan Radić je delal v svojem političnem izživljanju čisto tudi politične skoke, vendar je temeljila vsa njegova politika na Vseslovanstvu in gotovo ne bomo grešili, če uvrstimo Stjepana Radića med največje Panslovane vseh časov. Tej svoji ideji je bil Stjepan Radić skozi vse svoje življenje vdan in da je bila morda ravno ta ideja glavni povod, da je priznal tudi Vidovdansko ustavo. Kot izraziti Panslovan je veroval, da bo prišlo slej ali prej v Evropi do vseslovske renesanse kot naslednice prve romanske in druge germanske renesanse. Ravno ta vera Stjepana Radića v slovensko bodočnost stare Evrope predstavlja najidealnejši del njegovega programa.

Današnji epigoni Stjepana Radića, ki so podedovali njegovo veliko politično zapuščino, so pa nasprotno pokazali, da so ravno oni najslabše razumeli bistvo naukov Stjepana Radića. Pravilnost tega dokazujejo ravno postopanja nekaterih voditeljev takozv. hrvatskega pokreta, ki skušajo pridobiti za svoje cilje celo simpatije onih narodov, ki so skozi stoletja živeli na račun Slovanov in kojih lastni interes zahteva, da se Slovani med seboj čimbolj razdvajajo.

Radi tega mislimo, da leži naša bodočnost v slogi in edinstvu ne samo nas južnih Slovanov, marveč vseh Slovanov, pa moramo vsled tega v svojih političnih nastopih vedno podčrtavati svojo pripadnost k velikemu slovenskemu stebru, ker smo prepričani, da bo nastopila slej ali prej slovenska doba evropske zgodovine.

To je bila ideja Stjepana Radića, ki ga napravljala v naših očeh velikoga. Današnje partikularistične ideje njegovih epigonov pa smatramo kot največjo nevarnost ravno za hrvatski del jugoslovenskega naroda. V tem napravnem tolmačenju Radićevih idej s strani njegovih naslednikov tiči bistvo takozv. hrvatskega vprašanja in tragedija Radićevih naukov.

Javno vprašanje

Neka učiteljica je poročena s tujim državljanom, ki od te tuje države prejema precejšnjo pokojnino. Ta učiteljica se je sodnijsko ločila od svojega moža samo zato, da si ohrani državljanstvo in s tem službo. Razen svoje neokrnjene plače dobiva tudi kurivo in drva od občine, torej take prejemke, ki jih poročene učiteljice ne prejemajo, čeprav njih zakonski možje nimajo nobenih dohodkov. Omenjena učiteljica pa je le formalno ločena od svojega moža, dejansko pa živita skupaj in vodita skupno gospodinjstvo.

Vprašamo, ali ta praksa ne nasprotuje zakonskim predpisom, ki predvidevajo v takih slučajih popolno ločitev zakonske zveze — od mize in postelje.

Navajamo slučaj, ki je povod različnim komentarjem.

PO NAŠI ZEMLJI

Milan Rakočević,
ljubljski dopisnik »Pravde«

Pišite objektivno

Pomanjkanje pravega razumevanja tam, kjer bi ga morali predvsem pričakovati, je povzročilo, da so stiki med našimi kulturnimi centri vse prerahli. Mnogo je k temu pripomogla politična prenapetost, še več lokalno obzorje malih ljudi, ki vedrijo pod provom naše kulture, mnogo pa tudi nepravilno in krivično poročanje o življenju našega naroda v različnih pokrajinah države, ki se je v dnevnih listih skoro praviloma izmaličilo v strupeno satiro ali pa časopisno senzacija.

Značilno je n. pr., da naši dnevniki redno zabeležijo, če so bili rečimo v Petrovcu na Mlavi ubiti kaki hajduki, ali se je zgodila zopet otmica v Tetovskem srezu, da o samomorih v Zagrebu in Beogradu sploh ne govorimo. Aferam, kot je bila Bodijeva, posvečajo dnevniki cele strani, da le nasitijo svojo, senzacijsko željno publiko s čim bolj napetimi historijami. Pri vsem tem pa ne najdemo nekega vrstic, da bi zabeležili važne kulturne dogodke, ki gredo tako mimo čitajočega občinstva, kot da se ne bi bili niti zgodili. Seveda niso v tem pogledu nič boljši beograjski dnevniki, ki tudi o naših krajih in ljudeh prinesejo marsikatero vest, ki nam ni ne v čast, in nikomur v korist.

V zadnjem času pa opažamo znaten preokret v tem pogledu v beograjski »Pravdi«, ki poleg dnevnih vesti iz naših krajev redno prinaša tudi dokumentirane članke o naših kulturnih dogajanjih. — Tako je prinesla »Pravda« izpod peresa svojega ljubljanskega sotrudnika, g. Milana Rakočevića, članke o našem Stritarju, Gregorčiču, Prešernu in drugih, ki se poleg jasnosti, s katero so pisani, in uglajenega sloga, odlikujejo tudi z objektivnostjo, ki more z njo gledati na naše kulturne prilike le tisti, ki sam ni zapleten v kulturni kaos doline Šentflorijanske, kjer človek več ne ve, kje prične politika in kje neha kultura. Zeleti bi bilo le, da bi »Pravda« nadaljevala to svojo kulturno misijo in našla posnemalcev v Beogradu, pa tudi v Ljubljani, da bi bili Slovenci objektivno informirani o dogodkih v lastni hiši!

O komunizmu

Iz dijaških krogov smo prejeli dopis, ki ga radi njegove aktualnosti prinašamo brez korektur:

Beseda »komunizem« je sedaj že tako splošno v rabi, kakor beseda »kruh« ali »berače«. Če nisi včasih komu izmed voditeljev te ali one stranke, pa si že komunist. Tako smo komunisti dijak, če kričimo, ko je profesor še v razredu; komunist si, če »drukaš« s špansko vlado, če ne hodiš v cerkev, če kritiziraš socialnost nekaterih ljudi, itd. Beseda »komunizem« je tako splošna, da nima niti tiste vpliva več, kot ga je imela kmalu po boljševiški revoluciji v Rusiji. Onemu, ki zmerja bližnjega s komunistom, lahko rečemo, da je ali tako neumen, da besede ne razume, ali pa zločinec, ki hoče s takimi klevetami uničiti dobro ime svojega bližnjega. Proti tem izrazom se moramo boriti prav v sedanjem času, ko niti ne vemo, kdo je resničen komunist in kdo denuncijant. Ta, tolikokrat premleta beseda ima pomen edino še za k... ške ljudi, ker naznačijo z njo vse različne nasprotne svoje gledišča. Ker upam, da ta članek ni preoster, in ker niti ni naperjen proti kakšni osebi, ampak proti splošnosti, sem prepričan, da ga bom lahko čital že v naslednji številki »Pohoda«.

Mlad nacionalen dijak je načel s tem dopisom problem, ki ga je treba načeti z vsi

resnostjo. Lahkomiselnost, s katero se danes žigosajo nesimpatični ljudje kratkomočno za komuniste, bo rodila težke posledice, zlasti če jo zagreše ljudje, ki bi morali že po svoji izgojiteljski ali dušebrižniški dolžnosti priklepati na sebe vse, pa naj bodo tega ali onega političnega prepričanja. Na stvar se še povrnemo.

Uredništvo.

Padajoča avtoriteta

Avtoriteta dr. Mačka na Hrvatskem stalno pada. To se ne vidi samo iz pisanja nešteti listov, ki sicer povdarjajo, da so za »Hrvatski narodni pokret« in njenega predsednika, idola vseh Hrvatov, Slovenca dr. Vladka Mačka, marveč tudi iz notic in člankov, ki jih prinaša »Hrvatski dnevnik«, glasilo doktorja Mačka, katerega solastniki so zagrebški Židje. Zelo značilen je uvodnik v »Hrvatskem dnevniku« dne 31. decembra. Nanaša se na knjigo o dr. Mačku, ki jo je napisal dr. M. Petanjek in v kateri se precej z malo spoštovanjja Mačkovega kulta bavi z vsemi mačkovskimi zadevami. Da je mogla taka knjiga sploh iziti, je že dokaz, da je tisto kričavo hej-hrvatstvo že nekako na zatonu. Pisec uvodnika pa je seveda nepoboljšljiv. Strašno zameri Petanjeku nekatere stavke v njegovi knjigi, ki so vse premalo hrvatski. Naj jih navedemo:

»Pri nas ni ekonomske borbe proti Beogradu kot sedežu politične oblasti, ker bi to pomenilo oškodovanje državnih interesov.«

Petanjek piše o kmetih, ki so se oblekli v paradno obleko, pa jih vpraša, zakaj se večkrat tako ne oblačijo. Na to vprašanje mu odgovarja kmet: »Oblačim se v parado le tedaj, ko je kraljev rojstni dan ali kakšna Mačkova proslava.«

Avtor knjige z zadoščanjem ugotavlja: »Kričijo proti eksponentom grobe sile, proti eksponentom oblasti, toda odgovornost za nasilje ne pripisujejo, kot bi mogoče kdo pričakoval, Srbiji in Srhom, temveč osebno Jevtiću in — Madžarom.«

Teh nekaj stavkov je dovolj, da so Mačkovi priskledniki obsodili knjigo dr. Petanjeka, ji posvetili cel uvodnik v »Hrvatskem dnevniku« in izobčili avtorja iz hrvatskega narodnega občestva, ker oni sami prav gotovo obratno mislijo kot dr. Petanjek.

„Piccolo“ še ni obupal

v svojem prizadevanju pripraviti teren za prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo. V svojem zadnjem članku o tem vprašanju piše urednik lista Mario Nordio, da mu je neki eksponent JRZ v skupščini, ki je znan kot stari pristaš Pašičeve politike in ki poleg tega uživa tudi osebno prijateljstvo predsednika vlade dr. Stojadinovića povedal, da za poboljšanje odnosov z Italijo Jugoslavija ne more poslabšati svoje odnose s svojimi zavetniki in prijatelji.

Nordio smatra dejstvo, da se niso vršile običajne rapalske proslave v Jugoslaviji v preteklem letu, kot zelo dober znak za zblizanje med Italijo in Jugoslavijo, ker smatra, da so te proslave odpadle zato, ker jih ljudje sami niso marali. Kot je naši javnosti znano, so bile rapalske proslave prepovedane. Nordio stoji na stališču, da so Hrvati, Slovenci in Srbi trije narodi in da smatra, da je prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo samo stvar sporazuma med Italijani, Hrvati in Slovenci, ker s Srbi itak nimajo Italijani nikake sporne točke.

Če želijo Nordio in njegovi višji inspiratorji res iskrenega prijateljstva, si morajo najpopreje zapomniti, da so vsi Jugoslovenci en narod in je stvar enega Slovenca v Italiji istočasno tudi stvar štirinajstih milijonov Jugoslovenov v svobodi. Neprikrito apanje Piccolovega urednika na Pašičevo linijo pa za enkrat beležimo kot simptom, posebno še, ker se je tej liniji v celoti približal slovenski del jugoslovenske radikalne zajednice.

Naša kri izteka...

V žalostni kočevski deželi se dogajajo čudne stvari. Tam ne znamo varovati niti koriste svoje krvi, niti koristi države Jugoslavije. Na spornem kočevskem ozemlju se tehtajo duše z denarjem in drugimi užitki, se odteguje naša kri in za par posvetnih korit vladajo brezsrčni stremuhji za vsakogar, ki jim je potreben.

Prilike ob zadnjih občinskih volitvah kažejo, da niti te niti one strani nacionalisti ne morejo zagovarjati. Kdor se brati s tuje ali kdor za dosego sporazuma z lastnimi ljudmi postavlja v ospredje razdvajajoče programske razlike, ne bo nikoli naš prijatelj. Mi moramo napram prilikom, ki postajajo za nas vsak dan težje, iti po vse drugih potih, kot do sedaj. V prvi vrsti moramo osporiti politikantom pravico, da oni po dnevno-političnih potrebah urejajo kočevski problem, istočasno pa moramo vsej Jugoslaviji predložiti pravo stanje na Kočevskem.

Velevažen delež pri nacionalnem delu za naše Kočevje pripada našemu učitelstvu. Pisma, ki iz teh krogov prihajajo k nam, so polna obupa in hkrati polna nezlomljive volje. Toda sola more svoje delo le takrat z veseljem opravljati, kadar njenih plodov ne pokvarijo politični kvarožugoni. Pa berimo košček pisma iz kočevske šole:

»In kadar se v šoli mučim in vteparam tem trdim glavicam najnavadnejše slovenske besede, blagurjem vse vas tam preko kočevskih hribov, ker ste med našimi ljudmi. Otroke učim, naj me vsaj po naše pozdravljajo... Vsak dan me ti otroci obdajajo in prosijo kruha. Ne morem drugače, pritrgam si, pa jim dam. »Naša mama« me kličejo Slovenčki in ponižni Kočevčarčki. Zaskrbljena sem, kako bi jih za Božič topla oblekla. Malo pred snegom so po dve uri daleč, po skalah prihajali bosji s hraba v šolo. Na vse strani bi prosila podpore, a kje najdem odmeva? Tako me to delo in skrb za te revčke zamotita, da v tej domači tujini niti več ne mislim na svojo bedno zapuščenost. Časih od samega joka in prečutih noči izgubljam odpornost. O, da bi smela zopet med vas, delala bi noč in dan, saj delo tukaj kaj malo zalče. Poskusila bi z malimi šolskimi nastopi in igricami, a kaj, ko ne izgovore nobene besede pravilno.«

To je samo eno od nešteti pisem, ki dajo misliti. Istočasno pa nam je prišel v roke Klaverjev misijonski koledar za leto 1937. V njem smo Slovenci zapisali tudi tole:

»Želite postati zamorčku boter?«

Kdo ne bi rad pomagal pogančku do molsti svetega krsta! To vsak lahko stori, če prispeva

botrinski dar Din 100.—

S tem postane boter ali botrica zamorčku, in mu sme določiti krstno ime.

Ta znesek se ne porabi za krstne obrede, ampak za vzgojo in oskrbo otroka. Le tedaj se morejo dobro na sveti krst pripraviti, če jih misijonar vzame za nekaj časa v svojo hišo. Misijonar pa tega ne more, če mu ne pomagajo blagi dobrotniki.

Seveda se tudi manjši zneski v ta namen hvaležno sprejemajo. Kako se bodo rešeni zamorčki svojim botrom z molitvijo hvaležne izkazovali!«

Malo dalje je v tem koledarju pod primereno sliko postavljen še tale oglas:

»Odkup zamorčeka suznja —

V Afriki se še vedno vrši trgovina s suznji. Kako ubogi so taki ljudje, ker ne morejo postati kristjani. Lahko pa jih rešimo z odkupom.

Prispevek za odkup zamorčeka ali zamorske deklice znaša dinarjev 200.—

S tem zamorčku pomagamo do častne in večne sreče.«

Ne spuščamo se v to, ali je nam Slovincem treba, da z gmotnimi sredstvi tako bogato podpiramo misijonsko delo med zamorci?!

Ali prilike, ki jih na primer naše kočevsko pismo tako ljubeznivo in grozotno piše, dovolj glasno pričajo, kako so tudi naši beli zamorčki potrebni častne sreče in ljubeznivega botra, ki bi jim za krst ali birmo ali za drug lep spomin pripravil gorke obutve in obleke! To ni samo higijenska nujnost za očuvanje naše rase v vedno težjih življenjskih borbah, nego tudi domoljubni čin, ki našega denarja ne nosi preko meja v predele, na katerih ima poglavitni interes velekapital s kolonijami prenaseljenih tujih držav. Ti milodari bi bili gotovo s pristranim občutkom sprejeti tudi v naših črnih revirjih, prav tako v oddaljenih in od nas tako pozabljenih krajih daljne Vestfalije, kjer odteka naša kri, kjer omahuje naš človek!...

—že

Narodne zastave in državne zastave

»Slovenec« poroča:

Tednik »Narodna svijest«, ki izhaja v Dubrovniku, je v 48. in 49. številki prinesel razpravo z naslovom »Kdo mora izobešati državno zastavo in kdaj — kdo sme izobešati srbsko, hrvatsko in slovensko zastavo in kdaj?« Ker je to vprašanje še vedno v upravnem oziru precej zamotano, prinašamo v izveščku glavne misli razprave:

Današnji zakon o imenu in razdelitvi kraljevine na upravna področja in »Zakon o praznikih«, oboje iz leta 1929, določata, kdaj in kje se mora izobešati državna zastava. — Upravne oblasti teh predpisov nikoli niso točno zložile, zato so se v več primerih nepravilno uporabljali.

»Zakon o imenu in razdelitvi kraljevine na upravna območja« se nanaša samo na uradne ustanove; § 29. o ustanovitvi banovin določa, da se smejo izobešati le državne zastave. Nič pa ne govori ta zakon o tem, da velja ta odredba tudi za državne in samoupravne urade, tudi ne pravi, da so prepovedane narodne zastave, srbska, hrvatska in slovenska. To je le obča določba za državne oblasti, ki jo donobujuje istočasno izdani »Zakon o praznikih«. Ta pravi v § 9.: »Na

državne praznike se smejo na zgradbah izobešati samo državne zastave. Ob teh dneh se morajo izobešiti državne zastave na vseh državnih in samoupravnih oblastevih, kakor tudi na zgradbah ustanov javnopravnega značaja, v mestih so vsi lastniki zgradb dolžni izobešiti državne zastave.«

Iz tega sledi: Državno zastavo je treba izobešati dne 6. septembra in 1. decembra, to pa samo na državnih uradih, banovinskih in občinskih zgradbah, na javnopravnih zgradbah (bolnišnice, ...) in na zasebnih hišah v mestih, ne pa po vaseh. Ker je s tem zakonskim predpisom določeno, kdo in kdaj mora izobešati državno zastavo, to pomeni, da ostale dni tudi državna in samoupravna oblastva in javnopravne ustanove in lastniki zgradb po mestih niso dolžni izobešati državne zastave. Sicer zakon ne bi določil, kdaj in kje se mora izobešati državna zastava.

Zakon o občinah v § 136. točno določa, kateri kraji se smatrajo za mesta. Takih krajev je v vsej državi 73, v Sloveniji: Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj. Samo v teh mestih morajo hišni lastniki na dan 6. septembra in 1. decembra izobešiti samo državno zastavo. Za vse ostale dni pa jim to ni ukazano. Vsi ostali hišni posestniki v državi pa tega nikdar niso dolžni storiti, tudi na ta dva državna praznika ne, kakor je tudi niso dolžni izobešiti zasebniki, zasebni uradi, pisarne, cerkve, ker tega omenjeni zakon od njih ne zahteva.

Zakonodajalec je hotel s temi določili dati državni zastavi poseben značaj kot simbolu države, ki združuje Slovence, Hrvate in Srbe. Hotel ji je pridržati posebne dneve in taksativno določiti, kdo jo sme izobešiti, da bi se je ne posluževal vsakdo, kadar in kakor bi hotel. Zakon nikomur drugemu ne daje pravice, da bi rabil največji simbol državne skupnosti razen v § 9. omenjenih oseb, ustanov in oblastev. Ukazal pa je tudi tem samo na dva dni v letu, na oba državna praznika. Iz besede »samo« v § 9. tega zakona sledi, da smejo te pooblaščenec osebe, ustanove in oblastva na druge dni izobešati tudi svoje narodne zastave, na ta dva državna praznika pa ne. Ni nobenega zakonskega predpisa, ki bi prepovedoval izobešanje slovenske, hrvatske ali srbske narodne zastave. Vse srbske občine smejo na svojih zgradbah izobešati srbsko, hrvatsko ali pa slovensko zastavo, razen na dan 6. septembra in 1. decembra, ko morajo izobešiti samo državno zastavo. — Iz dobrega poznavanja zakonskega besedila in volje zakonodajalca sledi, da izobešanje narodnih zastav, srbske, hrvatske in slovenske ne samo, da ni nikjer prepovedano, ampak je tudi določeno, kdo in kdaj je dolžan in upravičen izobešati državno zastavo.

Po tej razlagi so upravne oblasti večkrat napak uporabljale zakonske predpise, ko so z globami kaznovale tiste, ki so izobešali narodne zastave, čeprav za to dejanje ni kazenske sankcije.

Tako dubrovniška »Narodna svijest«. Morda bi bilo prav, da bi se še kak slovenski pravnik popečal s tem vprašanjem in ga razjasnil, da bodo ljudje o tako važnem zakonu pravilno poučeni.

In zdaj si predstavljajte ta prizor za bogove: Vsi jugoslovenski pravniki naj se zbere in temeljito preiščejo in prebrskajo vse zakone, predpise, uredbe, razsodbe itd., itd. in naj končno doženejo, kdaj, kje, kako, pod kakimi pogoji, ob katerih dneh, komu na čast, itd., itd., itd. se sme ali mora, ali ne sme in ne mora razobešiti narodna ali državna zastava. In potem povabimo ves svet, da si ogleda to vestno izpolnjevanje zakonov, predpisov, odlokov, ukazov, itd., itd., itd., da se bodo vsi ravnali po nas in se učili prave državljanske zavesti.

Pri tem smo se spomnili nekega dogodka pred vojno:

Takrat, menda l. 1911., je bil v Ljubljani nekak katoliški shod, na katerem se je zelo povdarjala avstrijska misel in hrvatsko-slovenska »zajednica«. To je bil namreč že čas, ko so na Dmaju zaslutili srbsko nevarnost in so začeli misliti na trilateralizem, pri čemer je dr. Šušteršič bil važen svetovalec prestolonasledniku Ferdinandu. Napredna Ljubljana, ki se je v tistih letih tresla pod pritiskom vsemogočne SLS, je bila vsa v zastavah, ni pa razobesila zastave Matica Slovenska, katere predsednik je bil dr. Fr. Ilešič. Naravno je, da so klerikalni listi ljuto napadali Matico in njenega predsednika in na prvi odborovi seji je prišlo do interpelacije, češ, da je bil tisti katoliški shod nekaj kulturnega, vseslovenskega itd. in da bi morala Slovenska Matica, ki ima med duhovščino mnogo poverjenikov in je nepolitično društvo, pozdraviti shod vsaj s tem, da bi razobesila zastavo. Predsednik dr. Ilešič je priznal, da na strehi Slovenske Maticе ni bilo zastave vsled kake malomarnosti, ampak da je s polno zavestjo ni dal razobesiti, češ: »Ako zastave ne razobesimo v sreč, je tudi na strehi ne.« Dr. Tavčar je na to pripomnil, da je včasih pač tako, da moramo razobesiti zastavo na strehi, čeprav je v sreč ne.

Dr. Ilešič je nato še enkrat ponovil: »Jaz, če je v sreč ne razobesim, je tudi na strehi ne.«

Tako se je takrat ta zadeva končala. Ostal pa je problem, ki so ga posebno v svetovni vojni vsak po svoje reševali. Takrat je marsi-

Veselo in srečno novo leto
želi vsem članom Narodne Odbrane
in vsem jugoslovenskim nacionalistom

Oblastni odbor NO v Ljubljani

Srečno in uspešno novo leto
želi vsem svojim članom

Gospodarska akcija
Narodne odbrane „Svoji k svojim“

Veselo in srečno novo leto
želita vsem dopisnikom, naročnikom
in čitateljem

Uredništvo in uprava „Pohoda“

Veselo in srečno novo leto
želi svojim zadružnikom

Narodno Obrambna
Tiskovna zadruga v Ljubljani

Mnogo sreče in uspehov v novem letu 1937 žele:

Omogočamo Vam dober in cenen nakup:

nepremočljivih hubertusov,

oblek,

plaščev,

posameznih hlač,

črnih sukenj,

kratkih suknjičev

in

damskih plaščev

Domači izdelki

„SOKO“ obleke

Svojim cenjenim odjemalcem se priporoča tudi v letu 1937
I. KOS, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23

Hubertus

Srečno in veselo
novo leto

vsem cenj. odjemalcem želi
Celjska milarna, Celje

terpentinovo milo

in pralni prašek „Perion“
celjske milarne sta prvovrstna

Žato ju naše gospodinje rade uporabljajo,
ker dobro pereta in sta poceni. Dobite ju
vseposod

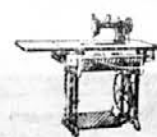
KLIŠEJE VSEH VRST
IZDELUJE KLIŠARNA
LJUBLJANA, DALMATINOVA 13 ST. IDEU

Otroški vozički najnovejših modelov

Dvokolesa, motorji, tricikli

Šivalni stroji, pogrezljivi

„TRIBUNA“ F. BATJEL, LJUBLJANA, Karlovška c. 4
Po zelo nizki ceni! Podružnica: Maribor, Aleksandrova 26 Ceniki franko!

REMEC CO.

Stoli - Parketi - Opreme

KAMNIK

Stoli - Parketi - Opreme

Kupujte prvovrstne izdelke, domače tovarne čevljev

BOSTON d. d.

Podružnica:

Ljubljana, Aleksandrova cesta 3

Moški čevlji:

95.— Din

125.— Din

145.— Din

160.— Din

Damski čevlji:

65.— Din

95.— Din

125.— Din

140.— Din

Moške galoše:

40.- Din

50.- Din

Otroške snežke:

35.- Din

45.- Din

Damske snežke:

65.- Din

80.- Din

Moški čevlji z dvojnimi podplatom samo Din 140.-